

Давно вже спустошувала країну Багряна смерть. Ще жодна епідемія не була такою жахливою та згубною. Кров була її Аватаром¹ і печаткою — жахливий рум'янець крові. Несподіване запаморочення, болісна судома, згодом з усіх пор починала сочитися кров — і приходила смерть. Лець на тілі жертви, зокрема на обличчі, з'явилися багряні плями — і ніхто з ближніх уже не зважувався наблизитися до хворого чи допомогти йому. Хвороба, від перших її симптомів і до останніх, тривала менш ніж пів години.

Однак принц Просперо був, як і раніше, веселий — страх не закрався у серце, розум не втратив гостроти. Коли його володіння майже обезлюднили, він узяв із собою тисячу найлегковажніших та найвитриваліших придворних і разом із ними зачинився в одному з найукріплених монастирів, де ніхто не міг потривожити його. Будівля ця, химерна та велична, споруджена відповідно до уподобань самого принца, була оперезана міцним високим муром із залізними воротами.

¹ Аватар — особа чи тварина, що насправді є втіленням божества у людській чи тваринній формі (тут і далі — прим. пер., якщо не зазначено іншого).

Опинившись за цією огорожею, придворні принесли до воріт горна та ковальські молоти і намертво заклепали засуви. Вони вирішили зачинити всі входи й виходи, щоби безумство жодним чином не могло дістатися до них і спричинити відчай. Обитель була забезпечена всім необхідним, і придворні могли не боятися пошесті. А ті, хто залишився за стінами, — нехай самі про себе потурбуються! Безглуздо зараз сумувати або вдаватися до роздумів. Принц постарався, щоб розваг вистачало: тут і жонглери, й імпровізатори, танцівниці та музиканти, красуні й вино. Усе це було тут — а ще тут була безпека. Зовні ж владарювала Багряна смерть.

Коли вже спливав п'ятий чи шостий місяць їхнього життя в абатстві, а морова виразка у країні панувала з усією лютьтю, принц Просперо скликав тисячу друзів на бал-маскарад, пишнішого від якого ще не бачили.

То була справжня вакханалія, цей маскарад. Але спочатку я опишу вам кімнати, де він відбувався. Їх налічувалося сім — сім розкішних покоїв. У більшості замків такі покої пролягають довгою прямою анфіладою; стулкові двері розчиняються навстіж, і ніщо не заважає охопити поглядом всю перспективу. Однак замок Просперо, як і варто було очікувати від його власника, схильного до всього *bizarre*¹, було побудовано зовсім інакше. Кімнати розташовувалися так, що кожного разу виднілась лише одна з них. Через двадцять-тридцять ярдів вас чекав поворот, і за таким поворотом ви виявляли щось нове. У кожній кімнаті, праворуч і ліворуч, посеред стіни розміщувалось високе вузьке вікно в готичному стилі, яке виходило на

¹ *Bizarre* (фр.) — дуже незвичайне, химерне.

криту галерею, що повторювала зигзаги анфілади. Вікна ці зроблені з кольорового скла, і колір їхній гармоніював з усім облаштуванням кімнати. Так кімната в східному кінці галереї була обтягнута блакитним, і вікна в ній були небесно-сині. Друга кімната була прибрана багряним, і вітражі тут були пурпурові. У третій кімнаті, зеленій, такі самі й шибки. У четвертій кімнаті драпування й освітлення — помаранчеві, у п'ятій — білі, у шостій — фіолетові. Сьома кімната була затягнута чорним оксамитом: чорне драпування спускалося тут із самої стелі та важкими складками спадало на килим із такого ж чорного оксамиту. І лише в цій кімнаті вікна різнилися від декорування: вони — яскраво-багряні, кольору крові. У жодній із семи кімнат серед численних золотих прикрас, розкиданих всюди і навіть розміщених на стелі, — ані люстр, ані канделябрів. Не свічки і не лампи освітлювали кімнати: на галереї, що оточувала анфіладу, навпроти кожного вікна стояла масивна тринога з палаючою жарівницею, і полум'я, проникаючи крізь скло, заливало покої кольоровими променями, внаслідок чого все навколо набувало примарного, фантастичного вигляду. Проте в західній, чорній кімнаті світло, що струмувало крізь криваво-багряне скло і падало на темні завіси, здавалося особливо таємничим і так дико спотворювало обличчя присутніх, що лише деякі гості наважувалися переступити її поріг.

А ще у цій кімнаті, біля західної її стіни, стояв велетенський годинник із чорного дерева. Його важкий маятник із монотонним приглушеним гурканням гойдався з одного боку в інший, і коли хвилинна стрілка завершувала біг і годиннику наставав час бити, з його мідних легенів виривався звук виразний і гучний, проникливий і навдивовиж музичний, але настільки

незвичайний за силою та тембром, що оркестранти змушені були щогодини зупинятися, аби прислухатися до нього. Тоді пари мимоволі переставали кружляти у вальсі, юрба бенкетувальників на мить збентежено завмирала і, доки годинник відлічував удари, похмурніли обличчя навіть найлегковажніших, а старші й розсудливіші мимоволі проводили рукою по чолі, відганяючи якусь сумну думку. Але удари годинника замовкали, й одразу ж веселий сміх наповнював покої; музиканти з посмішкою переглядалися, неначе насміхаючись над своїм безглуздим переляком, і кожен подумки присягався, що наступного разу вже не піддасться збентеженню, почувши ці звуки. Коли ж збігали шістдесят хвилин — три тисячі шістсот секунд швидкоплинного часу — й годинник знову починав бомкати, наставало збентеження, і присутніх охоплювали сум'яття та тривога.

Однак усе ж це було прекрасне й веселе святкування. Принц вирізнявся своєрідним смаком: він з особливою гостротою схоплював зовнішні ефекти і не переймався модою. Кожен його задум був сміливим та оригінальним і втілювався з варварською розкішшю. Багато хто вважав би принца божевільним, але його прихильники дотримувалися іншої думки. Втім погодитися з ними могли лише ті, хто чув і бачив його, хто був до нього близький.

Принц особисто керував майже всім, що стосувалося облаштування семи покоїв до цього грандіозного fête¹. У доборі масок теж відчувалася його рука. І, звісно ж, — це були гротески! У всьому — пишнота й марнославність, ілюзорність та пікантність, на кшталт того, що ми з вами пізніше бачили

¹ Fête (фр.) — святкування.

в «Ернані»¹. Всюди кружляли фантастичні істоти, і в кожній у фігурі або вбранні проглядалося щось безглузде. Усе тут видавалося породженням якогось божевільного, гарячкового марення. Багато було красивого, багато — аморального, багато — bizarre, інше наводило жах, а часто траплялося таке, що викликало мимовільну огиду. Всіма кімнатами розгулювали незліченні марева з наших снів. Усі вони — ці марева, вигинаючись і звиваючись, зринали тут і там, у кожній новій кімнаті змінюючи свій колір, і здавалося, ніби дикі звуки оркестру — всього лише відлуння їхніх кроків. А час від часу із зали, декорованої чорним оксамитом, долинали удари годинника. І тоді на мить усе завмирало та ціпеніло — все, крім дзвону, — а фантастичні істоти неначе приростали до своїх місць. Проте ось дзвін годинника замовкав — він лунав лише мить, — і одразу ж веселий, трохи приглушений сміх знову наповнював анфіладу, і знову гриміла музика, знову оживали видива, і ще кумедніше кривлялися маски, набуваючи відтінків кольорових шибок, крізь які струменіло світло від жарівниць. І тільки до кімнати, розташованої в західному крилі галереї, не наважувався тепер увійти жоден сміливець: наближалася північ і моторошні промені світла вже суцільним потоком лилися крізь криваво-багряні вітражі, через що чорнота траурного драпування видавалася надто зловісною. Тому, чия нога ступала на траурний килим, у бомканні годинника вчувався похоронний подзвін, і серце його за цих звуків стискалося ще дужче, ніж у тих, хто віддавався веселощам у віддаленому кінці анфілади.

¹ «Ернані» — драма Віктора Гюґо (1802–1885), французького поета, письменника і драматурга.

Решта кімнат була переповнена гостями, тут гарячково пульсувало життя. Святкування було в самому розпалі, коли годинник почав відбивати північ. Музика, як завше у такі миті, вщухла; перестали кружляти у вальсі танцюристи, і всіх знову охопила незрозуміла тривога. Цього разу годиннику належало пробомкати дванадцять ударів, і, можливо, тому з кожним новим ударом тривога все сильніше закрадалася навіть у душі найрозсудливіших. І, можливо, тому, коли не встиг ще стихнути вдалині відгомін останнього удару, присутні раптом побачили маску, яку до цього ніхто не помічав. Чутка про появу нової маски миттю облетіла гостей; її передавали пошепки, допоки, урешті-решт, весь натовп не загудів, не задзижжав, виражаючи спершу подив та невдоволення, а відтак — страх, жах та обурення.

Поява звичайного рядженого не спричинила б, зрозуміло, жодної сенсації в такому фантастичному зборищі. Однак, хоч у цій нічній феєрії загалом панувала насправді неприборкана фантазія, нова маска перейшла всі межі дозволеного — навіть ті з них, які визнавав принц. Навіть у найнерозсудливішому серці є струни, котрих не можна торкнутися, не змусивши їх тріпотіти. Навіть у найвідчайдушніших людей, готових жартувати із життям і смертю, є щось таке, над чим вони не дозволяють собі кепкувати. Здавалося, в цю хвилину кожен із присутніх відчув, яке несмішне та недоречне вбрання прибульця і його манери. Гість був високий на зріст, виснажений і з голови до ніг закутаний у саван. Маска, що приховувала обличчя, настільки точно відтворювала застигли риси трупа, що найпильніший і найприскіпливіший погляд ледве виявив би обман. Утім і це не збентежило би божевільну компанію,

а, можливо, було б сприйнято схвально, якби жартівник не наважився додати собі схожості з Багряною смертю. Вбрання його було забризкане кров'ю, а на чолі й на всьому обличчі проступав багряний жах.

Коли принц Просперо угледів цю примару, яка, немовби для того, аби краще витримати роль, статечною ходою прогулювалася серед танцюючих, усі помітили, що тілом принца пробігло якесь дивне тремтіння — чи то від жаху, чи від огиди, а наступної миті його обличчя пересмикнулося від люті.

— Хто посмів?! — хрипким голосом запитав він придворних, котрі оточували принца. — Хто дозволив собі цей дявольський жарт? Схопіть його і зірвіть із нього маску, щоб ми знали, кого нам уранці повісити на фортечному мурі!

Слова ці принц Просперо вимовив у східній кімнаті. Голосно й виразно прозвучали вони у всіх семи покоях, адже принц був людиною сильною та рішучою, і негайно за помахом його руки музика змовкла.

Це відбувалося в Блакитній кімнаті, де був принц, оточений натовпом сплотнелих придворних. Почувши наказ, натовп кинувся до прибульця, який стояв поблизу, але той раптом спокійно й упевнено попрямував до принца.

Ніхто не наважувався підняти на нього руку — такий незбагнений жах вселяла у всіх зарозумілість цього божевільного. Безперешкодно пройшов він повз принца — гості в єдиному пориві відсахнулися і притиснулися до стін, аби дати йому дорогу — і все тими ж розміреними й урочистими кроками, що відрізняли його від інших гостей, вирушив із Блакитної кімнати до Багряної, з Багряної — до Зеленої, із Зеленої — до Помаранчевої, звідти — до Білої, зрештою — до Чорної,